

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Економічна теорія

Шифр та назва спеціальності

073 – Менеджмент

Інститут

ННІ Економіки, Менеджменту та Міжнародного бізнесу

Освітня програма

Міжнародний бізнес

Кафедра

Загальної економічної теорії (208)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Обов'язкова

Семестр

1

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Максименко Яна Анатоліївна

Iana.Maksymenko@khpі.edu.ua

Канд. екон. наук, доцент, професор кафедри загальної економічної теорії

Досвід роботи - 31 рік. Автор понад 120 наукових та навчально-методичних робіт.

Провідний лектор з дисциплін: «Економічна теорія», «Основи економічної теорії», «Міжнародна економіка», «Мікроекономіка», «Світова економічна динаміка».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](http://web.kpi.kharkov.ua/oet/pr-vukl-sklad-uk/)

web.kpi.kharkov.ua/oet/pr-vukl-sklad-uk/

Дяченко Тетяна Анатоліївна

Tetiana.Diachenko@khpі.edu.ua

Канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри загальної економічної теорії.

Досвід роботи - 19 років. Автор понад 70 наукових та навчально-методичних робіт.

Провідний лектор з дисциплін: «Економічна теорія», «Мікроекономіка», "Конкуренція в бізнес-середовищі".

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](http://web.kpi.kharkov.ua/oet/pr-vukl-sklad-uk/)

web.kpi.kharkov.ua/oet/pr-vukl-sklad-uk/

Абрамов Федір Володимирович

Abramov@khpі.edu.ua

Канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри загальної економічної теорії.

Досвід роботи - 18 років. Автор понад 70 наукових та навчально-методичних робіт.

Провідний лектор з дисциплін: «Економічна теорія», «Мікроекономіка»,

"Макроекономіка".

[Детальніше про викладача на сайті кафедри
web.kpi.kharkov.ua/oet/pr-vukl-sklad-uk/](http://web.kpi.kharkov.ua/oet/pr-vukl-sklad-uk/)

Загальна інформація

Анотація

В курсі висвітлюються методологічні основи: предмет, метод і еволюція економічної теорії, економічні системи і власність, теоретичні основи ринкової економіки. Послідовно розглядаються теорія попиту і пропозиції, підприємства і підприємництва, конкуренції. Розкриваються закономірності функціонування національної економіки та основи світової економіки.

Мета та цілі дисципліни

поглиблене комплексне вивчення і змістовне оволодіння знаннями законів, тенденцій, загальних закономірностей та усвідомлення проблем сучасного економічного розвитку суспільства, шляхів підвищення ефективності використання обмежених економічних ресурсів і досягнення максимальних результатів;

оволодіння студентами теоретичними знаннями, які служать основою для вивчення інших економічних дисциплін, а також розуміння процесів, що відбуваються в економічному житті держав з різними соціально-економічними системами;
одержання практичних навичок з фундаментальних питань економічної теорії.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, реферат, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК09. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Результати навчання

ПР12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПР16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 150 год. (5 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 86 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Курс є початковим і потребує знань на рівні середньої освіти

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Використовуються: відповіді на питання, дискусія, наукові повідомлення з окремих питань теми, виступи з доповідями, рішення практичних завдань і вправ, тестів, підготовка реферату.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Економічна теорія як наука. Основи функціонування сучасної економіки на різних рівнях.

1 Економічна теорія як наука. Функції економічної теорії. 2. Методи економічної теорії. Економічні категорії і закони. 3. Економічні потреби і економічні інтереси. 4. Економічні ресурси. Проблема вибору. Крива виробничих можливостей.

Тема 2. Еволюція економічної теорії: основні напрями та наукові школи.

1. Зародження економічної думки. 2. Господарство та економічна думка періоду становлення ринкової економіки. 3. Господарство та економічна думка регульованої ринкової економіки.

Тема 3. Економічна система суспільства та відносини власності.

1. Економічна система: сутність, типи. 2. Економічний зміст та система форм власності. 3. Трансформація відносин власності.

Тема 4. Теоретичні основи ринкової економічної системи. Поведінка ринкових суб'єктів.

1. Товарне виробництво. Товар та його властивості. Виникнення та функції грошей. 2. Ринок: сутність, структура, функції. Ринкова інфраструктура. 3. Попит і пропозиція. Ринкова рівновага.

Тема 5. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці.

1. Підприємство як суб'єкт економічної системи. Організаційно-правові форми підприємств. 2. Витрати виробництва, прибуток, дохід: сутність, різновиди, взаємозв'язок. 3. Витрати виробництва в короткостроковому періоді. 4. Витрати виробництва в довгостроковому періоді.

Тема 6. Поведінка суб'єктів господарювання в різних типах ринкових структур.

1. Конкуренція: сутність та роль в ринковій економіці. Оцінка монополізації ринків. 2. Характеристика ринку досконалої конкуренції. 3. Характеристика ринків недосконалої конкуренції. 4. Розвиток конкуренції в Україні.

Тема 7. Доходи населення, їх формування та розподіл. Державна політика перерозподілу доходів.

1. Доходи: види, джерела, розподіл. 2. Диференціація доходів. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині. 3. Соціальний аспект нерівності доходів. Державне регулювання розподілу доходів.

Тема 8. Суспільне відтворення. Система національних рахунків та її основні показники.

1. Суспільне відтворення: сутність, види. 2. Основні макроекономічні показники та методи їх розрахунку. 3. Економічне зростання: сутність, фактори, значення.

Тема 9. Рівновага національної економіки.

1. Сукупний попит: сутність та фактори впливу. 2. Сукупна пропозиція: сутність та фактори впливу. 3. Макроекономічна рівновага та теоретичні підходи до її встановлення.

Тема 10. Макроекономічна нестабільність: безробіття та інфляція. Регулювання ринку праці.

1. Циклічні коливання в економіці. Економічний цикл, його фази та види. 2. Безробіття: причини, види, наслідки. Регулювання ринку праці. 3. Інфляція: причини, види, наслідки. Антиінфляційна політика.

Тема 11. Фінансова система та її структура. Економічна політика держави: види та інструменти.

1. Необхідність та межі державного втручання в економіку. Економічні функції держави. 2. Банківська система та грошово-кредитна політика. 3. Фінансова система. Державний бюджет.

Тема 12. Закономірності і тенденції функціонування економічної системи на міжнародному рівні.

1. Поняття світового господарства. Міжнародний розподіл праці та виникнення світового господарства. Міжнародна спеціалізація і міжнародна кооперація. 2. Етапи розвитку світового господарства. Основні риси сучасного етапу розвитку світового господарства. 3. Основні тенденції розвитку світового господарства.

Тема 13. Міжнародна торгівля.

1. Характеристика та значення міжнародної торгівлі. 2. Принцип порівняльних переваг як основа міжнародної торгівлі. 3. Державне регулювання міжнародної торгівлі: види, інструменти, оцінка.

Тема 14. Міжнародний рух факторів виробництва.

1. Міжнародний рух капіталу: причини, види, наслідки. 2. Міжнародні корпорації та їх значення у сучасній світовій економіці. 3. Міжнародна передача технологій як глобальний процес. 4. Міжнародна міграція робочої сили: причини, економічні ефекти.

Тема 15. Міжнародна валютна система. Валютний курс.

1. Поняття, елементи, еволюція валютно-фінансової системи. 2. Валютний курс, його різновиди та оцінка. Попит і пропозиція іноземної валюти. Фактори, що на них впливають. Рівноважний валютний курс. 3. Платіжний баланс і його призначення. Фінансування платіжного балансу.

Тема 16. Економічні аспекти глобальних проблем.

1. Сутність та риси глобальних проблем. 2. Основні глобальні проблеми сучасності. 3. Шляхи вирішення глобальних проблем.

Теми практичних занять

- Тема 1. Економічна теорія як наука. Основи функціонування сучасної економіки на різних рівнях.
Тема 2. Еволюція економічної теорії: основні напрями та наукові школи.
Тема 3. Економічна система суспільства та відносини власності.
Тема 4. Теоретичні основи ринкової економічної системи. Поведінка ринкових суб'єктів.
Тема 5. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці.
Тема 6. Поведінка суб'єктів господарювання в різних типах ринкових структур.
Тема 7. Доходи населення, їх формування та розподіл. Державна політика перерозподілу доходів.
Тема 8. Суспільне відтворення. Система національних рахунків та її основні показники.
Тема 9. Рівновага національної економіки.
Тема 10. Макроекономічна нестабільність: безробіття та інфляція. Регулювання ринку праці.
Тема 11. Фінансова система та її структура. Економічна політика держави: види та інструменти.
Тема 12. Закономірності і тенденції функціонування економічної системи на міжнародному рівні.
Тема 13. Міжнародна торгівля.
Тема 14. Міжнародний рух факторів виробництва.
Тема 15. Міжнародна валютна система. Валютний курс.
Тема 16. Економічні аспекти глобальних проблем.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні заняття не передбачені

Самостійна робота

Самостійна робота студентів є основною формою оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час та передбачає опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, які передбачено для самостійного опрацювання; підготовку до виступу на практичному занятті; вирішення і письмове оформлення задач, схем, діаграм, інших робіт графічного характеру; підготовку конспектів навчальних чи наукових текстів; підготовку до модульного контролю.

Виконання індивідуального завдання має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі аудиторного навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Контроль виконання індивідуальних завдань здійснюється за допомогою перевірки реферату, передбаченого навчальним планом.

Література та навчальні матеріали

Базова література

1. Білецька Л.В., Білецький О.В., Савич В.І. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка. Підручник. 2-ге вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 688 с.
2. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика. Підручник. / З.І. Галушка, Г.М. Поченчук – Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2020. – 232 с.
3. Дяченко Т. А. Економічна теорія / Т. А. Дяченко, Я. А. Максименко // Розділ в навчальному посібнику: Маркетингова діяльність підприємств [Електронний ресурс] : навч. посібник / О. П. Косенко [та ін.] ; ред. О. П. Косенко ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Електрон. текстові дані. – Харків, 2018. – 1008 с. – Режим доступу: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/35863>.
4. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка) : у 2-х ч. : Ч. 1 : Історія економіки та економічної думки, політекономія : навч. посіб. ; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 544 с.
5. Економічна теорія : навч. посіб. / Л. С. Томашик, О. О. Перепьолкіна, Б. М. Шевчик, О. О. Сухий, О. Р. Зав'ялова; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. - Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2018. – 263 с.
6. Економічна теорія: навч. посібник для студентів спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність / За ред. С.І. Архієреєва. - Харків: НТУ «ХПІ», 2020. – 230 с.

7. Економічна теорія: підручник / В.Г. Чепінога. – К.: Видавництво Юрінком Інтер, 2019. – 656 с.
8. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова, Т. С. Ожелевська, Л. В. Лебедева; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 607 с.
9. Економічна теорія: підручник / [В. П. Якобчук та ін. ; під заг. ред. В. П. Якобчук] ; Житомир. нац. агрокол. ун-т. – Київ : Ліра-К, 2020.
10. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Мікроекономіка : навч. посіб. / Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко, М. М. Теліщук, П. В. Круш, Г. Г. Старостенко, В. В. Мартиненко, Т. В. Поснова, М. А. Корж, М. О. Скорик, Т. В. Рябокінь, М. М. Теліщук; Ун-т держ. фіск. служби України. - Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2018. – 297 с.
11. Економічна теорія: посібник / За заг. ред. В.І. Сідорова, Є.М. Воробйова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 464 с.
12. Економічна теорія: навч. посібник у 2 ч. / Н. Г. Ушакова, О. А. Кулініч, Л. М. Зарецька. – Частина II. – Х. : Монограф, 2018. – 219 с.
13. Ємець О. І. Політична економія: навчальний посібник / Ємець О. І., Репела Н. П., Татунчак Я. І., за науковою ред. к.е.н., доц. О. І. Ємець. – Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г.М. м. Івано-Франківськ, 2017. – 328 с.
14. Mankiw N. Gregory. Macroeconomics / N. G. Mankiw. - New York : Worth Publishers, 2016. - 657 p.
15. McConnell Campbell R. Economics: principles, problems, and policies/ C. R. McConnell, S. L. Brue, S. M. Flynn. - 18th ed. - New York : McGraw-Hill, Inc., 2009. - 880 p.
16. Мочерний С.В. Економічна теорія : навч. посіб. / С. В. Мочерний. - 3-тє вид., доповн. і переробл. - К. : Академія, 2008. - 640 с.
17. Основи економічної теорії : навч. посібник / С. І. Архієреєв [та ін.] ; ред. С. І. Архієреєв ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Харків : Іванченко І. С., 2018. – 120 с.
18. Політична економія : навчальний посібник / М. С. Бріль, О. М. Кліменко, І. Ф. Лісна та ін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 280 с.
19. Самуельсон П. Економіка : монографія / П. Самуельсон ; ред. О. Ліщишин. – Львів : Світ, 1993. – 495 с.
20. Сірко А. Економічна теорія. Політекономія: навч. посібник / Сірко А. – Київ, 2019. – 448 с.

Допоміжна література:

1. Бурлай Т. В. Соціально-економічна конвергенція: теорія та практика: монографія / Т. В. Бурлай ; НАН України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". - Київ : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2019. – 363 с.
2. Дяченко Т. А. Методичні рекомендації з організації семінарських занять за курсом «Економічна теорія» для студентів спеціальностей «Економіка», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», «Готельно-ресторанна справа», «Туризм», «Міжнародні економічні відносини» / Т.А. Дяченко. – Харків : НТУ «ХПІ», 2022. – 52 с.
3. Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність: підручник / [Е. М. Забарна та ін.] ; Одес. нац. політехн. ін-т. – Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. - 411 с.
4. Економічна теорія (Підприємство та підприємництво в ринковій економіці). Методичні вказівки до практичних занять для студентів спеціальностей «Економіка», «Фінанси», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», «Міжнародні економічні відносини», «Готельно-ресторанна справа» / уклад. Ф.В. Абрамов. – Харків: НТУ «ХПІ», 2022. – 64 с.
5. Економічна теорія (Підприємство та підприємництво в ринковій економіці). Методичні вказівки до самостійної роботи для студентів спеціальностей «Економіка», «Фінанси», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», «Міжнародні економічні відносини», «Готельно-ресторанна справа» / уклад. Ф.В. Абрамов. – Харків: НТУ «ХПІ», 2022. – 64 с.
6. Економічна теорія. Політекономія: підручник / [В. М. Тарасевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Тарасевича. – К.: Знання, 2012. - 206 с.
7. Економічна теорія. Політекономія: підручник для студентів вищих закладів освіти / В. Д. Базилевич [та ін.] ; ред. В. Д. Базилевич. – К.: Знання-Прес, 2001. – 581 с.
8. Економічна теорія (Попит та пропозиція). Методичні вказівки до виконання завдань для самостійної роботи студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування»,

«Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / уклад. Ф.В. Абрамов. – Харків: НТУ «ХПІ», 2019. – 64 с.

9. Економічна теорія: тенденції та розвиток системи економічних ідей: [колект.] монографія / [Е. М. Забарна та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук Е. М. Забарної ; Одес. нац. політехн. ун-т. – Одеса : Астропринт, 2018. - 388 с.

10. Максименко Я.А. Міжнародна економіка: теорія і практичні завдання: навч. посібник / Я. А. Максименко ; ред. С. І. Архієреєв ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Харків : Іванченко І. С., 2018. – 123 с.

11. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс: навч. посіб. Частина II, том II / За ред. С. І. Архієреєва, І. М. Посохова, Н. Б. Решетняк. – Харків, Видавництво Іванченка І. С., 2020. – 702 с.

12. Федоренко А. Є. Державне регулювання розвитку інформаційної сфери України в умовах трансформації національної економіки: монографія / А. Є. Федоренко; Чернігів. нац. технол. ун-т. - Чернігів : ЧНТУ, 2020. – 363 с.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкове оцінювання у вигляді іспиту (40%) та поточного оцінювання (60%).

40% іспит

60% поточне оцінювання:

- 40% оцінювання завдань на практичних заняттях;
- 10% письмові індивідуальні завдання (реферат)
- 10% тестування

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Завідувач кафедри
Наталя РЕШЕТНЯК

Гарант ОП
Олена ЧАЙКОВА